

EVİNE ŞEFKATLİ OLAN KİMSE*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm,
bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü
ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve
âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ
yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne
efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi
hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi
ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ,
ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin
dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr...
Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n- nebiyyi
salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:¹

طُوبَى لِمَنْ بَاتَ حَاجًّا، وَأَصْبَحَ غَازِيًّا، رَجُلٌ
مَسْتُورٌ ذُو عِيَالٍ مُتَعَفِّفٌ، قَانِعٌ بِالْيَسِيرِ مِنْ
الدُّنْيَا، يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ ضَاحِكًا، وَ يَخْرُجُ عَنْهُمْ
ضَاحِكًا، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ هُمُ الْحَاجُّونَ
الْغَازُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى عن أبى هريرة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.444, no:3923, Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.392, no:7099; Câmiü'l-Ehâdis, c.XIV, s.136,
no:13963.

RE. 314/1 (*Tübà li-men bâte hàccen ve asbaha gâziyen raculün mestûrun zû iyâlin...*) *Îlâ âhiri'l-hadîs-i şerif...*

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Râmûzü'l-Ehâdîs isimli, üstazımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Efendi Hazretleri'nin cem eylemiş olduğu hadis kitabından 314. sayfasından hadis-i şerifleri okumaya devam ediyoruz.

Dersimize başlamadan önce evvelen ve bizzat ve hassaten Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin ruhu için ve onun ashab-ı kirâmının cümlesinin ervahı için ve bu hadis-i şeriflerin bize kadar intikalinde emeği geçmiş olan ruvat-ı kirâmın, ravilerin, hadisçilerin, din alimlerimizin ruhları için, cümle sâdât ve meşayihimizin ruhları için, kitabın müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Efendi Hazretleri'nin ruhu için, hocalarınının, talebelerinin ruhu için, hocamız Mehmed Zahid Efendi Hazretleri'nin ruhu için ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifle re rağbet ederek şu ilim meclisine gelen siz kardeşlerimizin ahir e te intikal eylemiş olan âbâ, ecdâd ve akrabasının cümlesinin ruhları için bir fatiha üç ihlas-ı şerif hediye edelim:

.....

a. Hacı ve Gazi Gibi Sevap Kazanan Kimse

Metninin baş tarafını okuduğum hadis-i şerifinde, Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretleri buyuruyorlar ki:²

طُوبَى لِمَنْ بَاتَ حَاجًّا، وَأَصْبَحَ غَازِيًّا، رَجُلٌ
مَسْتُورٌ ذُو عِيَالٍ مُتَعَفِّفٌ، قَانِعٌ بِالْيَسِيرِ مِنَ
الدُّنْيَا، يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ ضَاحِكًا، وَ يَخْرُجُ عَنْهُمْ
ضَاحِكًا، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ هُمُ الْحَاجُّونَ
الْغَازُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 314/1 (*Tubà li-men bâte haccâ*) “Ne mutlu hacı olarak geceleyene...” *Bâte*, *beytûtet* mas-tarından gecelemek mânâsına bir fiil Arapça’da. Hacı olarak gecelemek demek, yâni hacı olana... Gecelemek mânâsından daha geniş bir şekilde de kullanılır Arap dilinde... “Hacı olana ne mutlu! Haccedene, hacı olana ne mutlu!” diyor Peygam-ber SAS. (*Ve asbaha gâziyen*) “Hacı olarak gece-leyen, hacı olana; gazi olarak, gaza yapan cihad yapan bir kimse olarak sabahlayana ne mutlu.”

Şimdi, bu cümle üzerinde düşünmek icab ediyor. Hacı olarak akşamlayıp, gazi olarak sabahlamak... Ulemâmımız demişler ki:

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.444, no:3923, Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.392, no:7099; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV , s.136, no:13963.

أى طابع بين حجه وغزوه .

(*Ey tàbea beyne haccihî ve gazvihî*) “Hem haccını yapıyor, he m de gaza ediyor. Haccının peşinden gazasını yapıyor. Haccı da bırakmıyor, cihad hizmetini de bırakmıyor. Böyle bir kimseyi anlatıyor Rasûlüllah Efendimiz, bu mânâya gelir.” demişler.

Akşam sabahtan murat, işte haccını yapar, onun arkasından gaza eder mânâsına gelebilir. Bir de Peygamber SAS Efendimiz’in başka hadis-i şerifleri var. Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS buyurmuşlar ki:³

جِهَادُ الْكَبِيرِ، وَالصَّغِيرِ، وَالضَّعِيفِ، وَالْمَرَأَةِ
الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ

(ن.ق. عن أبي هريرة)

(*Cihâdü’l-kebîri, ve’s-sağîri, ve’d-daîfi, ve’l-mer’eti, el-haccü ve’l- umreh.*) “Büyüğün, küçüğün, zayıfın, kadının cihadı; hac ve umre yapmaktır.”

---

³ Neseî, *Sünen*, c.V , s.113, no:2626; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.421, no:9440; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V III, s.319, no:8751; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.134, no.2344; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV , s.350, no:8541; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.321, no:3605; Ebû Hüreyre RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.III, s.475, no:5260; *Kenzü’l-Ummâl*, c.V , s.24, no:11845;

Câmiü’l-Ehâdîs, c.XII, s.51, no:11415.

Hac, ne kadar önemli bir ibadet... İslâm'ın temellerinden, erkânından birisi... Aynı zamanda, cihad diye adlandırılıyor. Peygamber SAS Efendimiz bizzat cihad diye adlandırıyor.

“—Büyüğün de, küçüğün de, zayıfın da, kadının da cihadı, hac ve umredir.” buyurmuş.

Bir başka hadis-i şerifte rivâyet edildiğine göre bir zat gelmiş. Muhakkak ashab-ı kirâmdan, Peygamber Efendimiz'i gelip, görüşen, ona soru soran kimse, ashabdan bir zat. Diyor ki:

“—Ya Rasûlallah! Ben Allah yolunda cihad etmek istiyorum.” İzin istiyor yâni, “Müsaade edersen cihad edeyim.” diyor.

Peygamber SAS Efendimiz ona buyurmuş ki:⁴

أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ جِهَادٍ لَا شَوْكَةَ فِيهِ؟ فَقَالَ: بَلَىٰ. قَالَ:

حَجُّ الْبَيْتِ

(طب. عن الشفاء)

(*Elâ edüllüke alâ cihâdin lâ şevkete fîhi*) “İçinde silah olmayan, çarpışma olmayan; ayağına diken batma olmayan, cihadın o yaralanma ve sair gibi meseleleri olmayan bir başka çeşit cihad sana tavsiye edeyim mi?”

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV , s.314, no:792; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.134, no:2343; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*,c.IXX, s.383; Osman ibn-i Ebî Süleyman babaannesinden.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.7, no:8809; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.346, no:2387; Ali ibn-i Hüseyin Rh.A'ten.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.474, no:5258; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V , s.7, no:11796;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.I, s.16563, no:4474.

(Fekâle: Belâ yâ rasûla'llah!) “Evet, bildir yâ Rasûlallah!” dedi o zat-ı muhterem.

(Kâle) Dedi ki: (Haccü'l-beyt) “Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin o muhterem, mübarek kılmış olduğu, o Harem-i Şerif'teki, o Mescid- i Şerif'i ziyaret etmek, haccetmek cihaddır.” diye ona o nu tavsiye etti.

Peygamber SAS Efendimiz'in zevce-i muhteremesi Aişe-i Sıddîka Validemiz'in naklettiğine göre, bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz'e sordular:⁵

“—Biz cihadın çok faziletli olduğunu Kur'an-ı Kerim ayetlerinden, senin ifadelerinden anladığımız kadarıyla görüyoruz. Ya Rasûlallah, biz de cihad etmeyelim mi?” diye sordular. Onlara cevaben buyurdu ki

“—Kadınların cihadı hacdır. Kadınların cihadı hacca gitmeleridir.”

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, hac cihad diye adlandırılıyor Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde.

Neden? Çünkü insan; Hz. Ömer RA'ın da sözü var:

“—Bir kimse atının eğrlerini eğrleyip, yol hazırlıklarını yapıp yola çıktı mı, o gazidir; Allah yolunda gazaya çıkmış bir insan demektir.” diye, o da bildirmiş.

---

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1054, no:2720; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.968, no:2901; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.75, no:24507; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.359, no:3074; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V III, s.10, no:4511; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.284, no:215; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.133, no:2339; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.70; Hz. Aişe RA'dan.

Neden? Meşakkat var, aynı şekilde sıkıntı çekiyor insan... İsteddiği yiyeceği bulamıyor, toza toprağa bulanıyor, kadrini kıymetini kimsenin bilmesi mümkün değil. Memleketinde istediği kadar itibarlı insan olsun, yollara düşünce; işte tozlu topraklı, saç başı karışmış yolculardan birisi... Gittiği yerde, eh, Allah'a tevekkül etmiş. Karşısına ne çıkacak? Güzel bir ev de çıkabilir, bir şey bulamayabilir. Yollarda, kaldırımlarda uzanmış bir sürü hacı var. Ne yapsınlar? Ya parası yetmiyor, ya yer kâfi gelmiyor; bütün misafirleri evlerde ağırlamak mümkün değil.

Sonra, bizim beğenmediğimiz bir küçük odaya; “—Aman bu oda çok dar, küçük, sandık odası gibi küçük.” filan diye evimizde beğenmediğimiz bir odaya; üç-beş kişi birden yatıyor. Yatağın sığıdığı kadar insan yatıyor. Hele öyle bir misafir odası filan olursa, yirmi-yirmi beş kişi yatıyor.

E, o kadar insan yatınca; abdest alacak, sıra beklemesi lâzım! Su kesiliyor, su bulunmuyor; temizliğini tam yapamıyor. Çeşitli hastalıklara tutuluyor, öksürük oluyor, ateşli hastalıklara tutuluyor... İşte cihad! Bunun gibi sebeplerden dolayı, Allah-u Teâlâ Hazretleri onu cihad eylemiş.

Şimdi bu hadis-i şerifte de mümkündür ki, hacı olan kimse aynı zamanda gazi demektir. O mânâya da gelebilir, bir de haccın arkasından gaza eden kimse mânâsına da gelebilir. Buradan ulemâ ihtilaf etmişler ve bir mesele üzerinde düşünmüşler:

“—Acaba hac mı daha üstün, yoksa Allah yolunda cihad etmek mi, gazaya gitmek mi üstün?” diye.

Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadisini naklediyor okuduğum kitapta, Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivayet edildiğine göre, diyor ki:⁶

حَجَّةٌ لِمَنْ لَمْ يَحْجَّ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ غَزَوَاتٍ، وَغَزْوَةٌ
لِمَنْ قَدْ حَجَّ خَيْرٌ مِنْ عَشْرِ حَجَجٍ

(طب. م.ب. عن ابن عمرو)

(*Haccetin li-men lem yehucce*) “Henüz hac vazifesi üzerinde olan, haccetmemiş bir kimsenin haccetmesi, (*hayrun min aşri gazevâtin*) on defa gazaya iştirak etmesinden daha hayırlıdır.

(*Ve gazvetün li-men kad hacca*) Haccetmiş bir kimsenin gaza etmesi, (*hayrun min aşri hiccetin*) on defa haccetmesi gibidir.”

Haccettikten sonra, gaza edecek. Haccetmemiş ise, önce haccederse o daha faziletli oluyor.

Bir hadis-i şerif daha nakledilmiş okuduğum kitapta... Diyor ki Hz. Ali RA: Peygamber SAS Efendimiz bize bildirdi ki:

“—Bir kimse haccettikten sonra cihada giderse, ona dört yüz hac sevabı verilir.”

---

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.136, no:2694; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.511, no:9448; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.280, no:3144; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.11, no:4221; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.334, no:8450; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.301, no:10597; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.100, no:11529.

Bu rivayetleri ashab-ı kiramın fakirleri veyahut güçsüzleri, takat getiremeyenleri, hac da yapamayıp, cihada da gide me yecek durumda olanları duymuşlar. Münkesir-i kulûb olmuşlar yâni, kalpleri mahzunlaşmış,

“—Eyvah, ne kadar ecirli, sevaplı ameller var da biz bunların hiç birine gücümüz yetmiyor, yetişemiyoruz; ne haccedebiliyo ruz, ne cihad yapabiliyoruz...” diye mahzun olmuşlar.

Bir müddet geçmiş aradan, Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamberimiz SAS Hazretleri’ne vahy eylemiş ki, o hadis aliminin bildirdiğine göre:

“—Ey Rasûlüm, bir kimse sana bir salât ü selâm getirirse, dört yüz defa haccetmiş gibi ecir alır, dört yüz defa gaza etmiş gibi ecir alır. Her gazası da dört yüz hac gibi olur.” diye demin kitapta okudum.

Bütün bunlardan çıkan, haccın ve umrenin ne kadar kıymetli bir ibadet olduğudur. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

---

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.629, no:1683; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.983, no:1349; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.272, no:933; Neseî, *Sünen*, c.V, s.112, no:2622; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.964, no:2888; İmam Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Yahyâ) c.I, s.346, no:767; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.246, no:7348; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, V, s.131, no:2513; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.9, no:3696; Taberânî, *Mu’cemü’l- Evsat*, c.I, s.278, no:905; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XII, s.11, no:6657; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.III, s.120, no:12639; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.477, no:8956; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.471, no:4091; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.343, no:8506; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.320, no:3601; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.318, no:2423; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.439, no:1002; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.309, no:630; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.317; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V I, s.223; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIII, s.384; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, no:1645; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.172; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V , s.114, no:12294; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.351, no:1114; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.XIV , s.369, no:14515.

الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ
الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ

(م. حم. عن أبي هريرة)

(*El-umretü ile'l-umreti keffâratün limâ beynehümâ*) “Umre, bir önceki umre ile arasında yapılan hataların, günahların affına sebeptir. (*Ve'l-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cenneh*) Mebrur bir haccın karşılığı da, cennetten başka bir şey değildir.”

Umre ne demek? Hac zamanının dışında, Beytullah'ı ziyaret *umre* diye adlandırılıyor. Hac mevsiminde hac oluyor yâni, o kurban bayramının olduğu zaman Arafat'ta bulunmak, ondan sonra şey yapmak... O hac... Onun dışındaki yapılan ziyaretlere, tavaf ve sa'ye umre diye ad veriliyor. O da küçük hac sayılıyor yâni, hacc-ı asgâr deniliyor ona, o umre de üç tane umre bir hacca bedel. Her zaman yapılabilir, senenin her zamanında yapılabilir, kurban bayramı günlerinde yapılması mekruh.

(*El-umretu ile'l-umreti keffâretün limâ beynehümâ*) “İki umre, aralarındaki günahlar için keffarettir.” Yâni, umreye gitmiş bir şahıs, daha sonra fırsat bulmuş, ne kadar zaman sonra gittiyse, bir umre daha yapmış. Yaptığı iki umre, iki umre arasındaki günahlarına keffarettir. Silip götürüyor demek ki eski günahları.

(*Ve'l-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cenneh*) “Makbul, mebrur bir haccın mükâfatı ise, cennetten başka bir şey değildir.” Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize tekrar tekrar umreler yapmak, tekrar tekrar o beyti, o muhterem mahalleri ziyaret etmek, haclar yapmak nasib eylesin. Yapanlara da, hiç şimdiye kadar yapmamış olanlara da, tekrar tekrar Allah nasib eylesin. Bu kadar sevaplı, büyük bir ibadet...

Peygamber Efendimiz'in hadisine dönüyoruz şimdi:

(*Tübâ li-men bâte hâccen, ve asbaha gâziyen*) “Hacı olarak akşamlayıp, gazi olarak sabahlayana ne mutlu!” Yâni, hac da yapıyor, gaza da yapıyor mânâsına gelebilir peş peşe, veyahut onun haccı gaza gibidir mânâsına da gelebilir demiş olduk şimdiye kadar ki izahatımızdan. Onun üzerine demişler ki:

(*Ve men hâzâ ya rasûla'llâh?*) “Kim bu ne mutlu denilen zat, o bahtiyar kim?” diye sormuşlar.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Gâziyen raculün mestûrun*) “Kimsenin bilmediği, gözlerden gizli bir adamcağız ki, (*zû iyâlin*) çoluk çocuğu bol, bir sürü e vl âd ı var. Küçüklü büyüklü, ailesi kalabalık...(Müteaffifin) İhtiyacı var, parası kâfi değil, ihtiyacı var... Ama Allah'tan hayâ ettiği için, iffetinden dolayı kimseye el açıp da bir şey istemiyor.

(*Kâniun bi'l-yesîr*) Eline geçen az şeye kanaat ediyor, kanaatkâr, iffet sahibi... Kimseye el açmaya tenezzül etmeyen, güzel ahlâklı bir kimse... (*Kâniun bi'l-yesîri mine'd-dünyâ*)

Dünyadan az bir şey eline geçti mi, “*El-hamdü li’llâh*, çok şükür, doydum, kâfî...” diyebiliyor.

(*Yedhulü aleyhim dâhiken, ve yahricu minhüm dâhiken*) “Çocuklarının yanına gülerek giriyor, yanlarından gülerek çıkıyor.”

Bu ne demek? İnsan iş yerinde canı sıkıldı mı, işi ters gitti mi, parası pulu biraz ziyanlı oldu mu ticareti, yüzü asılır. Sıkılır, sıkılır... Eve geldi mi, acısını çoluk çocuktan çıkartır. Bağırır, çağırır, eser, tozar, kırar, geçirir... Hanım bir köşede, çocuklar bir köşede büzülüp kalırlar. Neden? İş ters gitti adamcağızın, ziyan etti, ticareti bozuldu; acısını evden çıkartıyor. Demek öylesi iyi değil. Bak ne diyor –*aleyhi’s-salât ü ve’s-selâm*– Efendimiz? Bir ahlâka işaret ediyor:

“–Gülerek çoluk çocuğunun yanına girer, gülerek çoluk çocuğunun yanından çıkar.”

Demek ki, evine karşı şefkatli ve morallerini yükseltecek gibi davranıyor. Yâni, “Fakirim, elimde çok şey yok!” diye, bir de onu böyle surat asıklığıyla, sertlikle bir kat daha zorlaştırmıyor. Mütebessim;

“–Allah kerimdir, olur inşaallah!” diyerek böyle gülerek giriyor, gülerek çıkıyor.

Bu güzel ahlâktır, Allah cümlemize nasib eylesin...

Hanımlarımız bizim emrimize girmişler. Şimdi bu modern tahsil görmüş kadınlar var... Hele bir, onlardan birisiyle evlenseydin;

“—Vay sen benim hürriyetime ne karışıyorsun, ben istediğim yere giderim? İstersem başımı örterim, istersem açarım. İstediğim adamlarla konuşurum. Sen bana nasıl mâni olursun?”

Bunların hepsini duyuyoruz. Neden? “—Hürriyet var!” diyor. “Ben hürüm!” diyor.

Hürriyet var; ama edepsizlik de var mı? O onun farkında değil.

Artık edepsizlik, hürriyet birbirine karışmış; iffet, namus ayaklar altında...

Sonra, Peygamber Efendimiz’in tavsiyeleri var, dinin ahkâmı var... Dedelerimiz, ninelerimiz akılsız mıydı?

E, bizim hanımlarımız el-hamdü lillâh, söz dinlerler.

“—Hanım çarşıya, pazara çıkma, ben alırım.” dersin

“—Peki!” der.

“—Filanca komşuya gitme, falancaya git; sokağa çıkarken aman otobüse binme, ver bir taksi parası, çocukla beraber git; ama böyle sıkışık vasıtalara binme; veyahut, gideceğin zaman bana haber ver...” dersin, söz dinler.

El-hamdü lillâh, ev işini de yapar...

Demek ki, evde mümkün olduğu kadar çoluk çocuğa karşı müsamahalı olacağız. Madem onlar öyle anlayış gösteriyorlar, ihtiyaçlarımızı görüyorlar, evin işini yapıyorlar; iffetimizi, namusumuzu, malımızı biz yokken, iş

yerindeyken koruyup kolluyorlar; onlara yumuşak davranmak lâzım! Geçim sıkıntısı olsa da, acıyı hanımdan çıkartmamak lâzım!

(*Feve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsim elinde olan zata yemin ederim ki...” Peygamber Efendimiz böyle yemin ederdi.

Şimdi “Nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a yemin ederim ki...” desek, pek çok kimse yed-i kudretin ne mânâya geldiğini bilmez;

“—Acaba sekiz tane değil de, yedi tane kudreti mi var Allah’ın?” diye düşünür.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kudreti sonsuzdur. Buradaki *yed*, el demek. El kelimesini Arapça söylüyor, yed-i kudret diyor; yanlış anlaşılıyor. Peygamber Efendimiz böyle yemin ederdi. Nasıl yemin ediyor:

“—Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki...”

Nefis demek, kendisi... Yâni, kendi zatı, kendi varlığı kimin elinde? Bizim varlığımız kimin elinde? Hepimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin aciz, nâçiz kullarıyız. Dilerse diriltir, dilerse öldürür. Dilerse rızıklandırır, dilerse mahrum eder. Dilerse ihyâ eder, dilerse imât eder. Dilerse dalâlete sevk eder, ceza olarak; dilerse, hidayet ihsan eder. Her şey onun elinde...

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*) “Bütün gücün, kuvvetin sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri’dir.”

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

(يس: ٨٣)

(*Fesübhanè'llezî bi-yedihî melekûtü külli şey'in ve ileyhi türceùn*) [Her şeyin mülkü kendi elinde olan Allah'ın şanı ne kadar yücedir! Siz de ona döneceksiniz.] (Yâsin, 36/83)

Güç, kuvvet Allah'ın; her şeyin hükümranlığı onun elinde... Nefsimiz de onun elinde, kalbimiz de onun elinde, gönlümüz de, sürurumuz da, her şeyimiz de onun elinde...

İşte yâni, kendisine teslim olduğum, her türlü kudretiyle ona bağlı bulunduğum Zât-ı Celîl'e, Allah'a yemin ederim ki demek; Peygamber Efendimiz böyle bir üslup ile yemin ederdi. Şu zatım, şu nefsim elinde bulunan Allah'a...

Tabii el deyince, cahil bu sefer:

“—Acaba, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin eli nasıl? Beş tane parmağı mı var.” filan diye düşünür diye, ecdadımız yedi kudret demiş. Yâni, kudret eli, kudreti eli, kudreti elinde bulunan diye öyle bir kudret ile tefsir eylemişler. Ama bazı alimler dediyorlar ki:

“—Onların izahına hiç girişilmez. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin zatını bilmemiz mümkün değil.”

Mûsâ AS:

قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ

(الأعراف: ١٤٣)

(Kàle rabbi erinî ünzur ileyk) “Yâ Rabbi, müsaade eyle de cemâlini göster, seni göreyim!” dedi. (A’raf, 7/143)

قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ
مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي

(الأعراف: ١٤٣)

(Kàle lenterânî) “Mümkün değil, beni göremezsin, dayanamazsın!” dedi. (Velâkini’nzur ile’lcebeli) Fakat şu dağa bak! (Feini’stekarra mekânehû fesevfe terânî) Dağa bir tecelli edeyim, dağ dayanabilirse, o zaman sen de beni görebilirsin.” dedi. (A’raf, 7/143)

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا

(الأعراف: ١٤٣)

(Felemmâ tecellâ rabbühû li’l-cebeli cealehû dekken) “Rabbi dağa tecelli edince, dağ parça parça oldu. Dağlar, taşlar dayanamadı. (Ve harra mûsâ saikà) Mûsâ AS da bayıldı.” (A’raf 7/143)

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin künhünü, mahiye tini, zatını bilemeyiz. Nesini biliriz? Lütfunu, keremini, âsârını biliriz. Sıfatlarını biliriz, tecellilerini biliriz.

Şimdi, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni nasıl bileceğimizin bir küçük misalini anlatayım: Bir hacı arkadaşıla karşılaştık uçakta... Diyor ki:

“—Hocam, mâlûm ya hani, ‘Yâ Rabbi, ben senin rızan için hacca niyet ettim. Onu benden kabul eyle ve onu icrasını bana kolaylaştır.’ diye evden niyet edilerek çıkılıyor ya, ben de öyle, ‘Yâ Rabbi bunu benden kabul eyle ve bunu bana kolaylaştır!’ diye yola çıktım. Ne zaman bir zorluk karşıma gelse, ‘Yâ Rabbi, hani kolaylaştıracaktın ya...’ diye hatırıma geliyordu niyette öyle dedim diye. Vallahi, birisi böyle yolunu açıyor gibi kalabalık açılıyordu önümden.” diyor. “Tavafta filan sıkıştığım zaman, ö yle düşünüverdim mi, önüm açılıyordu.” diyor.

İşte Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle bilinir. Yoksa biz göremeyiz; güneşe bile bakamıyoruz. Görmemiz mümkün değil... Nasıl bileceğiz? Lütfundan, tecellisinden, âsârından bileceğiz.

“—Ha, bak, Mevlâm bana lütfediyor, şunu ihsan etti, diledim dilediğimi hemen o anda verdi. Bak sabah istedim, öğleyin geldi elime...” diye oralardan bilinir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bilmenin yolu öyle.

Onun için, etrafındaki hadiselerle ibretle bakması lâzım insanın. Bu neden oldu, nasıl oldu? Öyle ibretle bakarsa, o zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni tanır, ma'rifetullahı erer. Etrafındaki hadiseleri iyi değerlendirirse, ibretle bakarsa;

“—Bunun başka hiç bir ihtimali yok, bak Allah-u Teâlâ bunu gönderdi.” diye anlar, öylece olur tanışıklık; ma’rifet...

(*Feve’llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsim elinde olan Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne and olsun ki, yemin ederim ki; (*innehüm hümü’l- haccûne’l-gazûne fî sebîli’llâhi azze ve celle*) onların hepsi hacılardır, hepsi Allah yolunda gaza eden kimselerdir.”

Kimlerin hepsi? Bir kişiden bahsediyordu, bir *racül* diyordu, gizli bir adam diyordu... Ailesiyle beraber, çoluk çocuğuyla beraber, hepsi... Neden? Babalarının, aile reislerinin haccetmesine, gaza etmesine onlar da sabrettiler. O meşakkatten onlara da bazı parçalar isabet etti. Babaları gazadan dönünceye kadar, hacdan dönünceye kadar sıkıntılara uğradılar... Hepsi işte o yüzden, hepsi hacıdır, hepsi gazaya iştirak etmiş gibidir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi böyle Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin sevdiği şekilde ibadetlerimizi yapmaya muvaffak eylesin... Makbul, mebrur haclar yapmak nasib eylesin... Allah yolunda cihadlar, gazalar yapmak nasib eylesin...

Şimdi gelirken Afganistanlı kardeşlerimle karşılaştım, bir kısmı da burada, yakınlarda oturuyorlar:

“—Biz Afganlı mücâhid kardeşlerimiz için para topluyoruz, cemaatinize söyleyin de, bize yardım eylesinler!” dediler.

İnsan cihada gidemezse, bir gaziye techiz de eylese o ecri alır. Ne demek techiz etmek?

Yâni, silahını, cephanesini, şusununu, busunu alıvermek, ona yardımcı olmak da o cihadın sevabını kazandırır inşaallah.

b. Müslümanların Dertleriyle İlgilenmek

Müslümanlar bir vücut gibidir. Bir vücut gibidir müslümanların hepsi... Ayağına diken battığı zaman insanın, nasıl ayağı şişer, iltihaplanır, zonklamaya başlar da bütün vücut ateşlenirse, nasıl geceleyin bütün vücut uykusuz kalırsa...

“—Bana ne, ayağa diken batmış!” deyip, öbür taraflar rahat etmiyor, hepsi birden rahatsız oluyorsa; müslümanların topuna bir yerinden bir zarar geldiği zaman, beri taraftaki müslüman onun derdiyle dertlenmiyorsa müslüman değildir.

Benim sözüm değil, Rasûlüllah SAS Efendimiz’in sözüdür:⁸

مَنْ لَا يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ، فَلَيْسَ مِنْهُمْ

(طس. عن حذيفة)

(*Men lâ yehtemmü bi-emri’l-müslimîn, feleyse minhüm*) “Müslümanların işleri ile ilgilenmeyen, onların dertleriyle dertlenmeyen onlardan değildir.” diye Peygamber SAS buyuruyor. Onun için, Afrika’da bir Fransız, benim bir müslüman kardeşime bir kurşun atıyorsa, benim bağırmı deliyor.

⁸ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V II, s.270, no:7473; Taberânî, *Mu’cemü’s- Sağîr*, c.II, s.131, no:907, Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.264, no:294; Şevkânî, *el-Fevâidü’l-Mecmua*, c.I, s.83, no:60; Huzeyfe ibn-i Yeman RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.70, no:24836; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1614, no:2617; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.379, no:23770.

Afganistan'da bir Rus, benim kardeşime bir kurşun atıyorsa, benim kolumu, ayağımı yaralıyor. Öyle...

Onun için, o şekilde yardım edeceğiz. Öyle yardım edersek, bizim nefes alıp vermemiz onları korkutur, sindirir. Başka bir şeye lüzum yok. Hepimiz bir bardak su döksek, sel alır götürür ortalığı... Ama biz birbirimizden haberdar olmayınca, düşman gelir, bizi burada tepeler, onu orada tepeler.

Bak biz İstiklâl Harbi'ne girdiğimiz zaman – kolay değil– ta Hindistan'daki, Pakistan'daki kardeşlerimiz, bize oralardan yardım gönderdiler. Trenlerle altınlar gönderdiler, paralar gönderdiler. Burada teslim edildi ilgililere... Onların bir kısmı da işte İş Bankası'nın filan sermayesi olmuş. Yâni, o paraların bir kısmı oralara harcanmış.

Sonra Libya'dan, bizzat kral ailesinden, prenslerden insanlar geldiler, İzmir cephesinde filan çarpıştılar. Müslüman böyledir. Yalnız biz yapmıyoruz, onlar da bize karşı yapıyorlar. Onun için, müslümanlığın şiarına uygun hareket etmemiz lâzım!

Şimdi sen burada rahat ediyorsun, oturuyorsun, yiyorsun, içiyorsun; yarın Yunanlı hücum etse ne olacak? Bulgar hücum etse ne olacak? Hepsi üzülecek, bütün İslâm âlemi üzülecek. Onun için kendimize geliyormuş gibi bu şeyde dikkat ederek, birbirimizi destekleyeceğiz, kollayacağız.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Ümmet-i Muhammed’i boşuna göndermedi. Bizim vazifemiz var. Yâni, Ümmet-i Muhammed öyle gayesiz, şuursuz bir topluluk değil. Ayet-i kerimede öyle bildiriliyor:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

(آل عمران: ۱۱۰)

(*Küntüm hayra ümmetin uhricet li’n-nâsi*) “Siz insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz; (*te’murûne bi’l-ma’rûfi ve tenhevne ani’l-münkeri*) iyiliği emredersiniz, kötülüğü men edersiniz.” (Al-i İmrân, 3/110)

Bizim ümmetin vazifesi yeryüzünden çekildiği için, yeryüzü fesada uğradı. Yâni, biz müslüman ümmeti olarak, ümmetlik vazifemizi yapsaydık böyle olmazdı.

Ecdadımız Fransa kralına mektup yazmış, haber göndermiş.

Demiş ki:

“—Orada öyle dans diye bir şey çıkmış, duydum... Kadın erkek sarmaş dolaş olurmuş, böyle oynarlarmış. Bırakın öyle şeyi, istemiyorum...” demiş.

Fransa’da dans durmuş. Fransızlar Fransa’da, kendi memleketlerinde dans edemez olmuşlar. Neden? Burada müslümanların reisi şevketli, kuvvetli; ona söyleyince oradaki kötülüğe mânî oluyor. Yâni, ta onların memleketindeki kötülüğü engelliyor.

Biz güçlü kuvvetli olsaydık, Afrika'daki müslüman kardeşlerimizi alıp da, esir edip de, kırbaçlar altında tarlada çalıştırabilirler miydi? Biz cahil olduğumuz için, biz gafil olduğumuz için, biz kardeşlerimizle ilgilenmediğimiz için, o kardeşlerimizi esir yaptılar. Bizim kardeşlerimizi de esir yaptılar. Bir kısmını da gene yapmak istiyorlar.

Bizim kardeşlerimizin bir kısmı da, başka memleketlerde esir şimdi... Kurcalasak akrabamız çıkar. Nice insanlar var ki, orada burada, çeşitli başka bayraklar altında esir.

Onun için, müslüman uyanık olacak. Bizim dünyada vazifemiz var. Bizim vazifemiz, dünyada zulmü engellemek. Her yerde... Hiç bir yerde zulüm yapılmamalı! Amerika'da zulüm olsa, "O zulmü yapma!" diye buradan seslendiğimiz zaman, bizim mert sesimizden deliğe girmesi lâzım adamın... Girer de... Girer... Şu kadar milyon müslüman varız; ama o kadar milyon müslüman, o kadar milyon ayrı insan olursa, olmaz. Hep birden olursa, olur. Hep birden kükrerse, olur; ayrı ayrı olursa, olmaz.

Şimdi ben, Hicaz'a gittim. Çok aşikâr olarak gördüm ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi birbirimize muhtaç yaratmış. Biz Suudî Arabistan'dan müstağni olamayız. Neden? Pırıl pırıl, şıkır şıkır enerji dolu her tarafı... Petrol akıyor, her türlü madenler, şunlar bunlar var. Yiyecek, içecek yok. Bizim yiyeceğimize, içeceğimize, sebzemize, meyvemize muhtaç...

Amerika'dan elma geliyormuş. Türkiye varken, niye Amerika'dan gelsin? Biz buğdayımızı ona satacağız, elmamızı ona satacağız, sebzemizi ona satacağız, etimizi sütümüzü ona satacağız; isteyip duruyorlar. O da bize petrolünü verecek. Petrolden elde etmiş olduğu sermayeyi, krediyi getirecek;

“—Al kardeşim, sen burada kullan; beraber, ortaklaşa fabrika kuralım!” diyecek...

Ne diye elin kapısına gidip de, gâvurdan dileniyoruz. Bize bir taraftan birazcık para veriyor, öbür taraftan kaç türlü şeyimizi engelliyor, bizi ne türlü zararlara sokuyor. Bizi Allah birbirimize muhtaç yaratmış, Allah cümlemize bu şuuru ihsan eylesin. Dünyanın her yerinde...

c. İSÂ AS İndikten Sonraki Hayat

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz kıyametin, yâni ahir zamanın ahvaline ait bir takım hususları bize bildiriyor. Mâlûm, “Deccal çıkacak, İSÂ AS nüzûl edecek.” diye, ta o zamanlardan Rasûlüllah SAS Efendimiz bildirmiş. İSÂ AS'ın lakabı Mesîh idi. Burada hadis-i şerifte buyruluyor ki:⁹

---

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.450, no:3943; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV , s.384, no:38844 ve s.390, no:38859; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIV , s.133, no:13951.

RE. 314/2 (*Tübà li-ayşin ba'de'l-mesîh, yü'zenü li's-semâi fi'l- katri, ve li'l-ardı fî'n-nebâti; felev büziret habbetün ale's-safâ lenebetet; ve lâ tebâguda ve lâ tehâsüde, hattâ yemürre'r-racülü ale'l-esedi, felâ yedurruhû; ve yetau ale'l-hayyeti, felâ tedurruhû.*)

“Mesih’ten sonraki hayata ne mutlu, ne kadar güzel o hayat.” Yâni, İSÂAS nüzul edecek, Deccal’ı öldürecek, yeryüzünde İslâm’ı hâkim kılacak, İslâm şeriatıyla hükmedecek. Peygamber Efendimiz’in şeriatıyla hükmedecek. İşte onun o nüzûlünden sonraki hayata ne mutlu! Neden? “İnsanların hepsi sâlih, iyi kimseler oldukları için.” diyor şerhte, sebebini öyle açıklıyor.

“Kuraklık olmayacak, gökyüzünden yağmurlar, rahmetler şıkır şıkır yağacak. Yeryüzüne müsaade edilecek, otlar bitecek; bolluk bereket olacak. Bir küçük hububat tanesi, bir tohum ekilse yere; yere değil düz, kaygan taşın üstüne ekilse, orada bitecek. Toprakta değil, taşın üstüne ekilse bitecek.

İnsanlar arasında birbirlerine buğz etmek olmayacak, hasetleşmek olmayacak. Sadece insanlar arasında değil, hatta kişi aslanın yanından geçecek, aslan ona zarar vermeyecek. Yanlışlıkla yılanı basacak, yılan onu sokmayacak.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

İzah olarak da, insanlar iyi olacaklar, insanların yeryüzünde çektikleri bütün sıkıntılar, başlarına gelen bu belâlar, musibetler günahlarından dolayı olduğundan. Onlar olmayınca, Allah bolluk, bereket verecek ve dünyanın hali böyle olacak.¹⁰

d. Arş'ın Gölgesine Koşanlara Ne Mutlu!

Hazret-i Aişe Validemiz'den rivâyet edilen bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

طُوبَى لِلْسَّابِقِينَ إِلَى ظِلِّ اللَّهِ؛ الَّذِينَ إِذَا أُعْطُوا
الْحَقَّ قَبِلُوهُ، وَإِذَا سُئِلُوا بَدَّلُوهُ، وَالَّذِينَ يَحْكُمُونَ
لِلنَّاسِ بِحُكْمِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ

(الحكيم عن عائشة)

RE. 314/3 (*Tubâ li's-sâbikîne ilâ zılli'llâh*)
Hazret-i Aişe Validemiz'den rivâyet edilen bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

“—Allah'ın Arş'ının gölgesine yarışircasına koşanlara ne mutlu, müjdeler olsun, ne mutlu onlara...”

¹⁰ M. Es'ad Coşan, Hadis Dersi, 18. 10. 1981, İskenderpaşa Camii.

¹¹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.165; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.455, no:29327; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.134, no:13955.

Kim bunlar, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Arş'ının gölgesinde gölgelenen o bahtiyarlar kim? O gölgelenmek ne demek bir kere?

O gölgelenmek şu: Maşer yerinde insanların hepsi toplanacak. O kadar büyük izdiham olacak ki, o kadar büyük bir sıkıntı olacak ki, insanlar çenelerine kadar terlere batacaklar. Fevkalâde sıkışık bir durum olacak. Böyle, parmak üstünde duracak insanlar ve Allah-u Teâlâ Hazretleri mahkeme-i kübrâyı kurmayacak bir müddet... İnsanlar o uzun maşer yeri beklemesinden o kadar bunalacaklar, o kadar bunalacaklar ki, mücrimler bile, suçlular bile diyecekler ki

“—Hakkımızda hükmedilsin de, mahkeme-i kübra kurulsun, amel defterlerimiz açılsın, sevaplar günahlar ölçülsün; cehenneme gideceksek cehenneme gidelim, cennete gideceksek cennete gidelim!” diyecekler.

O kadar uzun ve zorlu bir bekleyiş olacak. Herkes sıkıntıda olacak. Ama o sıkıntılı günlerde, o müthiş günlerde, güneş böyle insana bir arşın boyu yaklaştırılacak diye anlatılan böyle sıcak, hararetli, terli, sıkıntılı o zamanda, o maşer gününde, Allah-u Teâlâ Hazretleri, bazı sevgili kullarına o sıkıntıları duyurmayacak.

Onlar hakkında çeşitli hadis-i şerifler var. Meselâ bir meşhur hadis-i şerif var Ebû Hüreyre RA'dan, İbn-i Ömer RA'dan, çeşitli sahabelerden rivâyet edilmiş:¹²

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ، يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ: إِمَامٌ
عَادِلٌ؛ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ وَرَجُلٌ
قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ؛ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ،
اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ؛ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ
ذَاتُ حُسْنٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ؛ وَرَجُلٌ
تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالَهُ مَا
تُنْفِقُ يَمِينُهُ؛ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا ففَاضَتْ عَيْنَاهُ

(بخ. م. ت. ن. حم. عن أبي هريرة)

(*Seb'atün yuzillühümü'llàhu fî zıllihî, yevme lâ zılle illâ zıllühû*)“Yedi sınıf insan vardır ki, Allah-u Teâlâ onları, hiç bir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde, Arş'ın gölgesinde gölgelendirir:

¹² Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.V III, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V I, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, II, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

1. (*İmâmün âdilün*) Adaletli yönetici;
2. (*Ve şâbbün neşee fî ibâdeti'llâhi azze ve celle*) Allah'a ibadetle büyüyen genç;
3. (*Ve racülün kalbühû muallekun bi'l-mesâcid*) Kalbi mescidlere bağlı kimse;
4. (*Ve racülâni tehâbbâ fi'llâhi, ictemea ileyhi ve teferraka ileyhi*) Allah için birbirini seven, bu uğurda bir araya gelip, bu sevgi ile ayrılan iki kimse;
5. (*Ve racülün deathü'mraetün zâte hüsnin ve cemâlin, fekâle: Innî ehâfu'llâh*) Mevkî sahibi olan güzel bir kadın tarafından birlikte olmaya çağırıldığı halde, 'Ben Allah'tan korkarım!' cevabı ile karşılık veren kimse;
6. (*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâlühû mâ tünfiku yemînühû*) Sağ elinin verdiği sadakayı sol eli bilmeyecek şekilde gizli sadaka veren kimse;
7. (*Ve racülün zekera'llâhe hâliyen fefâdat aynâhü.*) Tenha yerde Allah'ı zikrederek gözyaşı döken kimse."

Sonra, birbirini Allah için seven, Allah için kardeşlik edenler; onlar için de o müjdeler var. Onlar Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde nurdan minberlere oturacaklar, libasları nur olacak, yüzleri nur olacak. Peygamberler ve şehidler onlara gıpta edecekler.

"—Kim onlar yâ Rasûlallah?" diyorlar ashab-ı kiram.

"—Onlar birbirini Allah için seven kimselerdir." diyor.

Onun için, müslüman müslümanı sevecek. Öyle ufak tefek şeylerden muhabbeti zedelemeyecek. Müslüman müslümanı sevecek, Allah için ahbaplık, arkadaşlık edecek.

İşte burada da, “Ne mutlu Allah’ın Arşı’nın gölgesine yarışırçasına koşup gidenlere.” diye buyurmuş Peygamber Efendimiz. Sonra da onların kimler olduğunu şöyle izah ediyor.

(*Ellezîne*) “Onlar o kimselerdir ki, (*izâ u’tu’l-hakka kabilûhu*) kendilerine hak verilirse kabul ederler. (*Ve izâ suilûhu*) Kendilerinden hak istenirse, ‘Ver bize hakkımızı bizim şu şeyde hakkımız vardı’ filan diye bir şey istenirse, (*bezelûhu*) bol bol verirler, ihsan ederler.”

Şimdi, bir ayet-i kerimeyi hatırlatıyor bu ifade:

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۖ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

(المعارج: ٢٤ - ٢٥)

(*Ve’llezîne fî emvâlihîm hakkun ma’lûm. Li’s-sâili ve’l-mahrum*) “Zenginlerin mallarında isteyenlerin, dilenenlerin ve mahrum olanların hakkı vardır.” (Meâric, 70/24-25)

Nedir o hak? Zekât... Demek ki, mallarımızda fukaranın hakkı var. Eğer biz zengin isek, o fukaraya yardım etmek bizim vazifemiz oluyor, o onların hakkı oluyor. Demek ki, bö yle bir hak istenirse, hemen bol bol veriyorlar.

Zekât kırkta birdir; ama asgari haddi, aşığı hududu, çizgisi kırkta birdir. Ondan daha fazla verirsen, niye fazla verdin demezler. Ondan dolayı bol bol sevap kazanır insan. Yâni, kırkta

bir verecek yerde, beşte bir versen ne olur? E, daha çok sevap kazanırsın.

Demek ki, o Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek, oraya koşarcasına giden bahtiyarlar, onun için yarışan bahtiyarlar kimlermiş:

“Kendilerine hak verilirse kabul ederler; hak söz söylenirse, ‘—Tamam, peki, ben yanılmışım.’ diye hakkı kabul ederler.

Kendilerinden bir hak istenirse, onu bol bol ihsan ederler.” (*Ve'llezîne yahkumûne li'n-nâs bi-hükmihim li-enfüsihim*)

“İnsanlar arasından hükmederken, yâni bir hüküm verirken, bir şeyi kararlaştırırken, bir neticeye varırken; kendilerine vermiş oldukları karar gibi hükmederler.”

Ne demek? Yâni, kendileri için istediklerini, kendileri için râzı oldukları muameleyi onlara yaparlar. Yâni, sen meselâ hakkının çiğnenmesini ister misin? İstemezsin. O halde, “Ben kendimin hakkımın çiğnenmesini istemiyorum, şunun hakkını çiğnemeyeyim.” gibi... İşte böyle insanları kendilerinin yerine koyup, kendilerini insanların yerine koyup, ölçüp biçip, onların hakkını veren, hak çiğnemeyen kimseler Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek.

Bu çok mühim bir kaidedir. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize bu adalet duygusunu ihsan eylesin... Yâni, nalıncı keseri gibi hep kendi tarafına yontmak değil de, kendi aleyhine de olsa, başkasını da, kendisini onun yerine koymak suretiyle koruyup kollamak lâzım!

e. Ağızlarınızı Güzelleştirin!

Diğer hadis-i şerife geçtik. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

طَيِّبُوا أَفْوَاهَكُمْ، فَإِنَّ أَفْوَاهَكُمْ طَرِيقُ الْقُرْآنِ

(الكجى فى سننه عن وصىن مرسله السجزى فى الابانة عنه عن بعض الصحابة)

RE. 314/4 (*Tayyibû efvâheküm*). “Ağızlarınızı güzelleştirin, iyileştirin, hoşlaştırın, güzel kokulandırın!” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Neden? (*Feinne efvâheküm tarîku'l-kur'an*) “Çünkü ağzınız Kur'an'ın yoludur.” Kur'an okurken ağzınızdan çıkıyor ayetler. Onları oradan okuyorsunuz. Onun için ağzınızı güzelleştirin, iyileştirin diye söylemiş.

Ağzın iyileşmesi nasıl olur? Dişleri temizlemekle, ağız çalkalamakla, dişte ağızda fena koku verici maddeleri oradan gidermek suretiyle olur. Onun için, misvak kullanmak fevkalâde sevaplıdır. Peygamber *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde bize bildirmişlerdir ki:¹⁴

فُضِّلَ الصَّلَاةُ بِالسَّوَاكِ عَلَى الصَّلَاةِ بِغَيْرِ السَّوَاكِ،

سَبْعِينَ ضِعْفًا

(حم. هب. عن عائشة)

¹³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.970, no:2752; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.147, no:13984.

¹⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.272, no:26383; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.III, s.26, no:2773; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.555, no:26184; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.441, no:14683.

(*Fadlû's-salâti bi's-sivâki ale's-salâti bi-gayri's-sivâk, bi-seb'îne dı'fen*) “Misvak ile, yâni ağız misvaklandıktan sonra kılınan namaz, misvaksız kılınan namazdan yetmiş kat daha sevaplıdır.”

Onun için, ağız temizlemek lâzım. Tekrar tekrar böyle... Müslümanın dişi nasıl olması lâzım? İnci gibi olmalı. Ne taş olmalı üzerinde, ne sapsarı olmalı. Ne daha başka kusur olmalı. Çünkü Peygamber Efendimiz, bin dört yüz sene önceden bize dişin, ağzın temizliğini emretmiş. Misvak hakkında uzun hadis-i şerifler vardır.

“—Acaba, başka şeyle ağız temizlese olur mu?”

Olur... Çünkü bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:¹⁵

الأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاكِ

(طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk*)

“Parmaklar da misvak yerine geçer.” Yâni, ağzını yıkıyorsun, misvağın yok o sırada, parmağınla dişlerini, böyle ağzına parmağın sokmak suretiyle temizlesen o da olur. (*İzâ lem yekün sivâk*) “Misvak olmadığı zaman, o şekilde de olur.”

Başka bir madde ile de ağzın, dişlerin arasındaki çöpleri, ekme kırıntılarını, yemek kırıntılarını, yağları ve saireleri temizlemek yine aynı noktaya gelir.

¹⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V I, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XI, s.24, no:10166.

Yalnız, misvakın bir takım faziletleri ve bir takım tıbbî hassaları var. Misvak bazı hastalıkları önler, o misvak denilen ağaç... Dişlerde olan bazı hastalıkları önler. Misvak kullanmayanlara görülen bazı hastalıklar, misvak kullananlarda görülüyor. Onun içinde bir asit varmış, misvakın... O mikropları öldürdüğü için Allah'ın ikramı işte... Kendi Rasûlü'nün sünne tine uyanlara böyle bir ikramı.

Onun için, ağzınızın temizliğine umumiyetle dikkat edin. Çünkü, Kur'an'ın yoludur ağız. İnsan namaz kılarken misvaklandığı gibi Kur'an okurken de misvaklanırsa Kur'an okuyuşun adabından birisi de odur. Kur'an okumadan evvel ağız misvaklamak, Kur'an'ın okunuşunun adabındandır.

f. Peygamber SAS Efendimiz'in Hastalığı

Bir iki hadis-i şerif daha okuyalım, herhalde zaman geçtiği için fazla uzatmayacağız galiba...

Hz. Aişe Vâlidemiz'den... Peygamber SAS Efendimiz malum, hastalandı ve kırk gün kadar yattı o rahatsızlığında. Ondan sonra da ahirete teşrif eylediler. Buyurmuş ki:¹⁶

---

¹⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.118, no:29414; Hâkim, *Müstedrek*, V, s.225, no:7447; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V III, s.353, no:4936; İbn-i Asâkir,

Târih-i Dimaşk, c.XXV I, s.331; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.640, no:32201; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.159, no:14017.

ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَلَطَهَا عَلَيَّ مَا كَانَ لِيَفْعَلَ،
يَعْنِي ذَاتَ الْجَنْبِ؛ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا يَبْقَى
فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا لُدًّا، إِلَّا أَمِّئِي

(ك.حم.ع.كر.عن عائشة)

RE. 314/5 (*Zanentüm enna'llàhe teâlâ salletahâ aleyye mâ kâne li-yef'al, ya'nî zâte'l-cenbi; ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yebkà fi'l- beyti ehadün illâ lüdde, illâ ammî.*)

“Siz sandınız ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu hastalığı bana musallat eyledi. Halbuki Allah-u Teâlâ öyle bir hastalık musallat edecek değil. O bir sebep olacak.”

Bu hastalıktan maksadı, (*ya'ni zate'l-cenbi*) zatü'l-cenbi kasdetti bu sözüyle.” Zâtü'l-cenb, ciğerde olan bir hastalıktır. Ciğerin karın ile bağlandığı yerdeki zarlarda, o karın zarına *diyafram* diyorlar, *hicâb-ı hâciz* diyorlardı eski doktorlar. Orada olan iltihap... Rahatsızlanınca böyle buyurmuş.

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsim kudreti elinde olan, nefsim elinde olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne yemin ederim ki, (*lâ yebkà fi'l- beyti ehadün illâ lüdde*) evde hiç bir kimse kalmayacak, herkes aynı şekilde o ilacı alacaklar; (*illâ ammî*) amcam Abbas müstesna!” demiş.

Şimdi bu sözlerin mânâsını açıklayalım:

Peygamber *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Efendimiz rahatsızlanınca, şöyle bir kendinden geçer gibi oldu. Bu rahatsızlığı kendisine Allah'ın musallat ettiği bir hastalıktır, tedavi edersek geçer filan sandılar etrafındakiler. Halbuki o sebep olacaktı ahirete irtihaline. Ağzının kenarından huni gibi bir şey koymak suretiyle Arapların yaptığı bir ilacın ağza dökülmesi var böyle ağız kapalıyken. O tedaviye geçtiler. Yâni, ağzına o şeyi sokup, huni gibi şeyi sokup o şeyi dökmeyi, ilacı dökmeye çalıştılar.

Peygamber Efendimiz:

“—Yapmayın!” dedi.

Yâni, konuşma durumunda değildi; ama yapılmamasını istedi.

Etrafındakiler de dediler ki:

“—Hiç bir hasta ilacı sevmez; herhalde ondan böyle oluyor, biz devam edelim!” dediler.

Dalgınlık hali geçtikten sonra, dedi ki Peygamber Efendimiz:

“—Allah'a yemin ederim ki, nefsim kudreti elinde olan Allah'a yemin ederim ki, herkes aynı ilaçtan, aynı şekilde içecek. Amcam Abbas müstesna, çünkü o esnada o evde yoktu, onda suç yok. Ceza olarak herkes o ilacı aynı şekilde alacak. Çünkü, benim rızam yoktu. O ilacı vermeyin dediğim halde onu bana verdiniz, hep ininiz aynı şekilde için!” diye böyle buyurmuş.

g. Müslümanın Sirtına Vurulmaz!

Başka bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:¹⁷

ظَهْرُ الْمُؤْمِنِ حِمَى، إِلَّا بِحَقِّهِ

(طب. عن عصمة بن مالك)

RE. 314/6 (*Zahru'l-mü'mini himâ, illâ bi-hakkıhî*) “Bir müslümanın sırtı –sırtından maksat kendisi, zatı– mukaddes arazidir, çevrili arazi gibidir.” *Himâ*, yâni himaye edilmiş muhterem bir mıntıkadır. “Müslüman muhteremdir.” demek yâni bu söz.

Müslümanın sırtı muhterem mıntıkadır demek, müslüman muhterem bir kimsedir. Yâni, ne demek? Müslüman dövülmez demek. Neden? Müslümanlığın izzeti var, müslüman izzet sahibidir. Neden? İman şerefi var kendisinde o şeref kendisine öyle bir takım haklar bahşediyor ki ona vurulmaz.

“–Müslümanın sırtına vurulmaz!” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Dövemezsin müslümanı... (*Illâ bi hakkıhî*) “Cezayı hak etmişse, şer’-i şerîfin emrettiği bir şey, o müstesna.” Meselâ, içki içmiş; o zaman şu kadar sopa vurulacak. Şöyle yapmış, o zaman bu kadar böyle yapılacak. Kısas ve şeriatin ahkâmında hak etmişse o müstesna; onun dışında müslüman muhteremdir.

¹⁷ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XV II, s.180, no:476; İbn-i Abdi’l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.329; Usme ibn-i Mâlik RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.V I, s.384, no:10522; *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.145, no:406;

Keşfü’l-Hafâ, c.II, s.684, no:1694; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.XIV, s.159, no:14018.

Bak müslümanlık ne kadar önemli ve bizim işimiz de müslümanlıktan ne kadar sapmış...

Şimdi ben şeyi düşündüm, bizim ahalinin karısını dövmesini, çocuğunu dövmesini filân düşündüm. Biz biraz dövmeye fazla alışmışız yâni. Çat, pat, küt... Hemen sırtına, ensesine... Sırtına biraz daha fazla vururuz, çünkü kafasına vurursak bir şey olur filan diye. Sırtına daha fazla vururuz... Bak müslümanın sırtı muhteremdir diyor. *Himâ* demek, himaye edilmiş saha demek.

Yâni, meselâ bir kralın, bir hükümdarın böyle çevrili arazisi, kimsenin giremeyeceği arazi... Buraya giremezsin... Meselâ, askeri bir bölge olsa, tel örgüyle çevrilmiş olsa, yasak bölgeyse girebilir misin? Giremezsin... Onun gibi yâni... Müslümanın sırtı muhteremdir, çevrili bir arazi gibidir. Yâni, ne demek? Müslüman dövülmez demek. Öyle izah ediyor. Müslüman dövülmez, ancak şer-i şerîfe göre bir ceza hak etmiş de o icra edilecekse, müstesna.

Onun için, müslümanlara izzet, itibar edelim! Çocuklarımız da müslümandır, hanımlarımız da müslümandır, kardeşlerimiz arkadaşlarımız da müslümandır. Öyle paldır küldür hemen vurmak yok. Onlara müslümanlığının izzetine yakışır şekilde muamele edelim!

Peygamber *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:

“—Çocuklarınıza seyyid, efendi, kerim insan muamelesi yapın!”

Büyüyünce kerim olacak. Sen onu döversen; çat pat, çat pat... ne olur o çocuk? Her tokatta karakterinden bir parça dökülür yere gider. Dökülür, dökülür... Şahsiyetsiz, karakersiz bir şey olur. öyle olur olmaz şeyden dövmeyeceksin.

Namaz kılmazsa döv, ona müsaade etmiş Rasûlüllah Efendimiz, bilsin...

“—Haa, babam beni hiç dövmezdi... Cam kırdım, dövmedi; filanca kazayı yaptım, tabağı düşürdüm, dövmedi; sürahiyi, bardağı kırdım, dövmedi; ama şimdi neden dövüyor? Demek ki namaz kılmamak çok kötüymüş...” diyecek. Yâni, o kadar bilecek.

Allah razı olsun, biz babamızdan hiç kötü muamele görmedik. Ömrümüzde bir kere, iki kere belki şey yapmışızdır... Yâni öyle dövmek iyi değil. Çocukları döverseniz, iyi olmaz; huyu bozular, karakteri bozular... Azarlarsanız da iyi olmaz. Onu yoluyla, yöntemiyle yetiştirmeye, eğitmeye çalışın!

h. Münafıklar Zekâtı Vermezler

Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, zamanındaki bir takım insanları tarif ediyor bize. Diyor ki:¹⁸

ظَهَرْتُ لَهُمُ الصَّلَاةُ فَقَبِلُوهَا، وَخَفِيَتْ لَهُمُ الزَّكَاةُ
فَأَكَلُوهَا، أَوْلَيْكَ هُمُ الْمُنَافِقُونَ

(البزار عن ابن عمر)

¹⁸ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V I, s.460, no:15808; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.160, no:14019.

RE. 314/7 (*Zaherat lehümü's-salâtü fekabilûhâ, ve hafiyet lehümü'z-zekâtü feekelûhâ, ülâike hümü'l-münâfikûn*)

“Onlara namaz zâhir oldu yâni, aşikâr olarak göründü ve kabul ettiler. ‘Tamam, olur, namaz kılalım!’ dediler. Namaz kılmaya râzı oldular; (*ve hafiyet lehümü'z-zekâtü*) ama, zekât gizli kaldı. Yâni, zekâtı anlamazlıktan geldiler.”

Maldan verilecek ya o... Namazı kılıyor, abdest alıyor bir şey yok. Yâni, “Şurada namazı kılıyor, ama maldan zekât vermeye gelince, (*feekelûhâ*) onu vermediler, yediler. Namazı kabul ettiler; ama zekâtı anlamazlıktan geldiler, gizli kaldı sanki zekât onlara, görmediler sanki ve onu yediler. (*Ülâike hümü'l-münâfikûn*) İşte onlar münâfikların ta kendileridir.”

Öyle namazı kabul et, zekâtı kabul etme; olmaz! Allah-u Te àlâ Hazretleri'nin ahkâmı parçalanma kabul etmez, bölünme kabul etmez...

“—Şunları şunları yaparım, şunları şunları yapmam!”

أَفْتُوْمُنُوْنَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُوْنَ بِبَعْضِ

(البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne biba'di'l-kitâbi ve tekfurûne biba'd*) “Allah'ın kitabının bir kısmına inanacaksınız da, bir kısmını red mi edeceksiniz? Öyle şey olur mu?” (Bakara, 2/85)

Münafıklık da en kötü vasıflardan biridir.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(النساء: ١٤٥)

(*İnne'l-münâfiküne fi'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr*) “Şüphe yok ki, münafıklar cehennemde en aşağı derecede olacaklar.” (Nisa, 4/145)

Nifak, münafıklık insanı cehenneme sokacak. Bu tarzda, böyle imana dokunan münafıklık...

Bir de günahlardan dolayı olan münafıklık var... Allah münafıklıktan cümlemizi korusun... O münafıklığın alâmeti üçtür buyurmuş SAS Efendimiz bir hadis-i şerifte, bilirsiniz... Çok meşhur bir hadis-i şeriftir:¹⁹

RE. 5/4 (Âyetü'l-münâfikı selâsün) “Münafığın alâmeti üçtür: (*İzâ haddese kezebe*) “Konuştuğu zaman yalan söyler. (*Ve izâ va'de ahlefe*) Bir şeyi va'd ettiği zaman yerine getirmez, tutmaz sö zünü. Vaad ederse vaadinden cayar, hilafına hareket eder. (*Ve ize'tümine hâne*) Kendisine emanet olunursa, güvenilirse, güvenilmiş şekilde muamele yapılırsa, ona hıyanet eder.”

Münafığın alâmeti budur.

---

¹⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.19, no:2631; Neseî, *Sünen*, c.V III, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV , s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V I, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V I, s.329, no:11127; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV , s.59; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.46, no:118; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.35, no:53; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV , s.475, Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.19, no:22; *Câmiü'l- Ehâdîs*, c.I, s.53, no:60.

Sen güvenirsen, senet almazsın...

“—Benim sana borcum yok!” deyiverir.

Güvendi, adam yerine saydın, almadın. Aslında alman lâzımdı, çünkü Peygamber Efendimiz’in tavsiyesi, Kur’an-ı Kerim’in tavsiyesi odur. Küçük büyük, bir şey demeden borç alacak; kâğıda yazılacak. Ancak, karşılıklı malı alıp verdiğin zaman verdiğin para müstesna... Böyle hesaplı, vadeli bir şey oldu mu yazacaksın. O Kur’an’ın emri diye, sevap olsun diye yazacaksın.

“—Kardeşim, ben seni seviyorum, sana itimadım var; ama Kur’an’da böyle emrediliyor, ona uyalım da sevap kazanalım.” diye yapacaksın.

Çünkü sen buradan ayrılırsın, ölürsün; Allah gecinden ve rsin, hayırlı hüsn-ü hâtime nasib etsin veyahut ötekisi ölür; kalır borç, alacak... Yâni bilmez; bir senet, bir yazı olmadığı için kimse bilmez. Onun için, yazıya geçirmek lâzım!

Hâsılı, münafıklığın alâmeti, demek ki sözde durmamak, vaadini yerine getirmemek ve hıyanet etmektir. Allah bu gibi münafıklık alâmetlerinden cümlemizi korusun...

Namazı kabul edip, zekâtı kabul etmemek de münafıklığın ta kendisidir. Bu hadis-i şeriften o anlaşılıyor. Demek ki, bazı emirleri tutup, bazı emirleri tutmamak da münafıklıktır.

“—Ooo, yandık o zaman! Bizim Türkiye’de münafık dolu...”

Dolu, çünkü bazı şeyleri kabul ediyor, bazı şeyleri kabul etmiyor. Öyle şey olur mu?

“—Sen Kur’an’a inandın mı, müslüman mısın?”

“—*El-hamdü li’llâh* müslümanım...”

“—Pekiyi, o zaman Rasûlüllah’a, Kur’an-ı Kerim’in ahkâmına, Rasûlüllah’ın sünnetine teslim olacaksın, o ne derse ona boyun bükeceksin. Hoşuna gitse de gitmese de...”

Peygamber SAS Efendimizle bey’at ederken ashab-ı kiram:²⁰

فِي الْمَكْرَهِ وَالْمَنْشَطِ

(*Fi’l-mekrahi ve’l-menşat*) Beğendikleri, hoşuna giden neşeli zamanlarda da; hoş gitmeyen sıkıntılı, meşakkatli, zor zamanlarda da sana itaat edeceğiz diye söz verirlerdi.

Güle oynaya gittiği ziyafetlerde müslüman ol, uy... Cihad mihad gibi böyle meşakkatli işler oldu mu, arka tarafa dönüver, kaç... Olmaz! O zaman münafıklık olur işte. Tam inanacağız yâni, müslümansak; “Kur’an-ı Kerim öyle diyor mu, tamam; hadis-i şerif öyle diyor mu, tamam!” diyeceğiz.

Terazimiz Kur’an ve hadis-i şerif olacak. Müracaat ettiğimiz yer, mahkememiz yâni, adaleti aramızda bulmak için, ikimiz arasında ihtilaf olduğu zaman müracaat edip de delil, hüküm arayacağımız yer Kur’an-ı Kerim ve hadis-i şerif olacak.

“—Bak kardeşim sen bana itiraz ediyordun ya...”

“—Evet ediyorum, tabii...”

---

²⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.318, no:22768; Ubâde ibn-i Sâmit RA’dan.

“—Gel bak, Kur’an-ı Kerim’de şöyle yazıyor; ama ayet-i kerimeyi okuyayım istersen sana...” okudu,

“—Ha, öyle mi; pekiyi... Öyleyse, kabul ettim.” diyecek; veyahut:

“—Bak Rasûlüllah böyle böyle söylüyor, istersen kitapta göstereyim, bak sahih hadis-i şerif.”

“—Ha, ben bilmiyordum, kusura bakma! Rasûlüllah öyle buyuruyorsa, tamam kardeşim, oldu, o senindir.” filân diyebilecek müslüman.

Yâni, kendi lehine de olsa, aleyhine de olsa... Yoksa, birazına inanıp, birazına inanmazsa...

“—Ben şu kadarına inanırım, ama ondan sonrasına inanmam!” derse, o zaman, (*Hümü’l-münâfikùn*) “Münafıkların ta kendileridir.” diye, bildirilenler gibi olur. Zekâtı reddedenlerin durumunda olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi nifaktan, fısktan, fücurdan berî eylesin... Hâlis, sahih, sâlim, pak itikatlı, temiz müslümanlar eylesin... Müttakî, sevdiği. râzı olduğu kullarının zümresine dahil eylesin...

Fâtiha-i Şerife mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

18. 10. 1981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

